

Leerplandoelen

De leerlingen kunnen de advent duiden als een tijd van voorbereiding op Kerstmis. Dat houdt in dat ze ...

- U – kennismaken met het chanoekafeest bij de joden (lichtfeest).
- U – de band ontdekken tussen advent, Kerstmis en de inzet van christenen voor mensen in de vierde wereld.

Materialen

voor de leerlingen	voor de leerkracht	voor de klas
 <ul style="list-style-type: none"> ▪ kopieerbladen 1 en 2 (telkens een per leerling) ▪ leerwerkbladen: p. 1 t.e.m. p. 4 (telkens een per leerling) 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ leerwerkboek: de uitklapbare coverflap en p. 8 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ingrediënten voor latkes (vijf personen): 6 grote geschilde aardappelen, 1 ui, 3 eieren, een halve kop meel, een snijplankje, een mes, een rasp, een vergiet of een zeef, een mengkom, keukenpapier, een pan, een kookplaat, peper en zout 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bordboek ▪ dvd 2 nr. 11

Tips

Deze uitbreidingsles sluit aan bij kernles 1 van het thema 'Het kerkelijk jaar: de kerstkring': hdl. p. 53 e.v.

Als je het recept graag met je klas maakt (oefening 4), kun je het best zelf de ingrediënten voorzien. Het recept op het kopieerblad is goed voor vijf personen, maar de hoeveelheden zijn niet makkelijk door vijf te delen. Plan de kookopdracht tijdens een namiddag. De hulp van enkele ouders is altijd handig bij zo'n opdracht. Probeer vooraf het recept zelf eens klaar te maken.

Als je leerlingen in de klas hebt die een andere godsdienst belijden, kun je hen laten vertellen over de betekenis van het licht in hun godsdienst.

Vooraf

- Laat de leerlingen het leerwerkboek klaarleggen.
- Voorzie voor elke leerling een exemplaar van de twee kopieerbladen.
- Kopieer de leerwerkbladen op leerlingenaantal.
- Vraag enkele ouders om op een namiddag mee te komen koken.
- In deze les zoeken de leerlingen informatie over Chanoeka op het internet. Reserveer zo nodig op tijd het computerlokaal.

De advent: wat is dat?

- leerwerkboek: flap Laat de leerlingen de flap van het leerwerkboek openklappen. Bekijk de kerkelijke jaarkring. *In deze uitbreidingsles gaan we dieper in op de advent. Wat weet je nog over de advent?*
- leerwerkblad:
p. 1 nr. 1 *Deel de leerwerkbladen uit. Neem je leerwerkblad en lees de opdracht van oefening 1. Je krijgt vijf minuten om de ontbrekende woorden aan te vullen. Ben je iets vergeten? Zoek het dan op in je leerwerkboek op p. 8.*
- leerwerkboek:
p. 8 nr. 1 Laat de leerlingen individueel werken. Observeer je klasgroep. Voer een onderwijsleergesprek. Overloop samen de oplossingen van oefening 1.
- *Welke periode in het kerkelijk jaar is aangebroken? de advent*
 - *Welke tekening zie je in deze periode op de jaarkring? een adventskrans*
 - *Waarom zetten mensen een adventskrans? Welke betekenis heeft de adventskrans?*
Uitkijken naar Kerstmis, feest van het licht
 - *Welke dag is de eerste dag van de advent? Een zondag*
 - *Welk jaar begint met de advent? Het kerkelijk jaar*
 - *Wat staat er op de adventskrans? Vier kaarsen*
 - *Wat doen christenen met de kaarsen? Elke week eentje meer aansteken*
 - *Waarom doen ze dat? Meer licht in de donkere winterperiode*

Het nieuws: het is weer ADVENT!

- leerwerkblad:
p. 2 nr. 2 Vraag de leerlingen hun ogen te sluiten. Laat een viertal leerlingen het nieuwsbericht over de advent voorlezen (op p. 2 bij nummer 2). Als je taalzwakke leerlingen hebt, kun je hen de tekst laten mee volgen op het leerwerkblad. Soms helpt het ook om de tekst niet eenmaal maar tweemaal te laten voorlezen.
- Heeft iedereen de tekst begrepen? Na de voorleesronde stel je volgende vragen:
- *Wat betekenen de kleuren in de adventskrans? groene takken als teken van hoop, rode linten als teken van vuur, licht en vriendschap*
 - *Wat doen we met de adventskrans? Elke zondag van de adventsperiode steken we een kaars meer aan.*
 - *Wat is de betekenis van de advent? Uitzien naar en wachten op Kerstmis, op de geboorte van Jezus*
 - *Waarom wordt Kerstmis ook het feest van Licht genoemd? Jezus kwam om de mensen te helpen, om voor hen een lichtpunt te zijn.*
- leerwerkblad:
p. 3 nr. 3 Daarna vullen de leerlingen individueel de invuloefening bij nummer 3 invullen. Als ze klaar zijn, overloop je de oplossingen.

CHANOEKA! Het lichtfeest van de joden

De periode rond eind december is voor heel veel mensen een belangrijke periode. De dagen zijn heel kort, de nachten heel lang. De mensen kijken uit naar de komst van het licht. Niet alleen voor christenen is de symboliek van het licht belangrijk, maar ook in andere godsdiensten vieren mensen lichtfeesten. Laat de leerlingen vertellen wat ze erover weten.

Als er in je klas leerlingen zijn die een ander geloof belijden, kun je hen laten vertellen over de betekenis van het licht in hun godsdienst.

leerwerkblad:
p. 4 nr. 4

(Laat een viertal leerlingen het infoblokje over Chanoeka voorlezen (op p. 4 bij nummer 4). Duid vier andere leerlingen dan daarjuist aan. Heeft iedereen de tekst begrepen?)

kopieerblad 1
computer met
internet
www.jhm.nl

Verdeel de klas in groepen van vier leerlingen. Elke groep krijgt een computer met internet. Deel de kopieerbladen uit. De leerlingen surfen naar de website van het Joods Historisch Museum uit Amsterdam (NL) en ze beantwoorden de vragen op de groepsworkfiche. Ze krijgen daarvoor twintig minuten tijd. Ga rond en begeleid waar nodig.

Na twintig minuten gaan de leerlingen weer aan hun eigen bank zitten.

Overloop klassikaal de antwoorden op de vragen:

- *Aan welk wonder herinnert het Chanoekafeest?* het kruikje olie dat acht dagen bleef branden
- *Wat vieren de joden met dit Lichtfeest?* het behoud van de eigen, joodse identiteit
- *Schrijf drie gebruiken op die bij Chanoeka horen.* Iedere dag één lichtje meer aansteken op de chanoekia / kinderen spelen met een dreidel, een soort tol / kinderen krijgen cadeautjes / men eet in olie gebakken gerechten / ...
- *Hoe lang duurt Chanoeka?* acht dagen

Laat enkele leerlingen de informatie die ze interessant vonden over 'menora', 'chanoekia' en 'Kislev' voorlezen.

Even uitproberen ... LATKES!

kopieerblad 2

Verdeel de klas in groepen. Deel de kopieerbladen uit. Laat de leerlingen het recept uitproberen. Zorg wel voor goede begeleiding, want werken met olie is gevaarlijk.

Het is belangrijk dat de leerlingen openstaan voor eten dat ze niet kennen. De meeste leerlingen zullen dit gerecht wel lusten: het is een soort aardappelrösti.

Denk op voorhand goed na over hoe je dit zult aanpakken. Je kunt je klas ook in twee groepen verdelen als de groep te groot is. Geef de andere helft dan zelfstandig werk. Daarna wissel je de groepen om.

Hulp van enkele ouders tijdens het koken is altijd handig.

Tot slot: nog een filmpje

bordboek
dvd 2 nr. 11

Bekijk samen het korte filmpje ter afsluiting. Het legt heel beknopt uit wat Chanoeka is.

Groepswerk: Chanoeka

CHANOEKA! Het lichtfeest van de joden

Aan de slag!

1 Ga naar de website van het Joods Historisch Museum: www.jhm.nl
 Klik onder het kopje 'Cultuur en geschiedenis' op 'Woordenlijst'.
 Klik onder de letter C op het woord 'Chanoeka'.
 Lees de informatie over Chanoeka.

2 Beantwoord de vragen.

a Aan welk wonder herinnert het Chanoekafeest?

b Wat vieren de joden met dit Lichtfeest?

c Schrijf drie gebruiken op die bij Chanoeka horen.

d Hoe lang duurt Chanoeka?

3 Klik in de tekst op de rode woorden die zijn onderstreept.

Dan krijg je meer informatie over deze begrippen.

Lees de informatie over 'menora', 'chanoekia' en 'Kislev'.

Probeer over elk van deze drie woorden één zin op te schrijven die je treft
 of die je wilt delen met je klasgenoten.

Latkes maken

Even uitproberen ... LATKES!

De joden vieren het lichtfeest van Chanoeka in de winter.
Zij eten dan gerechten gebakken in olie.

De olie verwijst naar het Chanoekawonder:
het olielampje dat niet één dag, maar acht dagen bleef branden.

Ingrediënten voor vijf personen:

- 6 grote geschilde aardappelen
- 1 ui
- 3 eieren
- een halve kop meel
- zout en peper
- olie

latkes met zure room en appelmoes

Bereiding:

- 1 Rasp de rauwe aardappelen grof en laat ze in een vergiet uitlekken.
- 2 Wring het laatste water eruit en dep ze droog met keukenpapier.
- 3 Snipper de ui fijn.
- 4 Kluts de eieren.
- 5 Meng alle ingrediënten, maar niet te lang, zodat het mengsel niet te stijf wordt.
- 6 Verhit de olie in een pan.
- 7 Neem kleine porties van het mengsel en leg ze in de olie.
- 8 Druk ze plat.
- 9 Bak ze voorzichtig aan beide zijden op een niet te hoge temperatuur.
- 10 Serveer met appelmoes of zure room.

Smakelijk!

Uit: Recepten uit de joodse keuken, Polak & Polak (Uitgeverij De Arbeiderspers)